Cestou do Jeruzaléma

Původ materiálu
Radka Včelná
Pořadí v lekci
13

Téma

Neporozumění nejbližších (Ježíš o kříži, učedníci o protekci)

Cíl

- Děti pochopí, že Ježíš má jiná měřítka na to, kdo je velký a významný.
- Děti budou přemýšlet o tom, jak můžeme pomáhat a sloužit druhým.

Pro učitele

Biblický text: Mk 9,30-41; Mk 10,35-45

Výkladové poznámky

V Ježíšově příběhu se začíná schylovat k **cestě do Jeruzaléma**. Od Cesareje Filipovy, kde zazní Petrovo vyznání, přes Galileu, Judsko a krajinu Jordánu Ježíš se svými učedníky směřuje do Jeruzaléma, kde ho čeká utrpení a smrt. Třikrát na této cestě slyšíme z Ježíšových úst předpověď utrpení, což naznačuje, že Ježíš učedníky systematicky připravuje na to, co je čeká a oč půjde v Jeruzalémě. Pokaždé se však jeho slova setkají s neporozuměním učedníků a s reakcí, která dává najevo, že přemýšlejí úplně jinak než Ježíš.

První předpověď utrpení zazněla od Ježíše po Petrově vyznání u Cesareje Filipovy a Petr si po ní vzal Ježíše stranou a začal ho kárat (Mk 8,31-33). Ježíš mu na to řekne „Jdi za mnou, satane“.

Druhá předpověď utrpení zazní, když procházeli Galileou (Mk 9,30-32). Ježíš v ní říká, že **Syn člověka je vydáván do rukou lidí** (v první a třetí předpovědi se mluví o tom, že bude zavržen a vydán do rukou starších, velekněží a zákoníků) — je zde sloveso, které znamená **vydat**, **předat**, ale také **zradit** a bude klíčové v pašijním příběhu. Výraz **Syn člověka**, který o sobě Ježíš užívá, může znamenat prostě **člověk** nebo **já**. Může to ale také být narážka na apokalyptickou představu Danielova proroctví (Da 7,13). „Syn člověka bývá spojen

s představou Posledního soudu: buď přímo jako soudce nebo účastník sporu, který se soudí s tím Zlým před Boží tváří. I v předpovědích utrpení je Syn člověka pevně spojen se soudem, jenom průběh předvídaného soudního procesu je nečekaný.“ (J. Mrázek)

V Kafarnaum vyjde najevo, že učedníci se cestou dohadovali, kdo z nich je největší. Ježíš jim ukáže jiné pojetí: „Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebníkem všech.“

Postaví pak do středu dítě — považované obecně za málo významné. Kdo přijme dítě v jeho jménu, přijímá v něm Ježíše i toho, kdo ho poslal (srov. podobenství o posledním soudu, Mt 25,31-45: „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratřím, mně jste učinili.“).

Třetí předpověď utrpení zazní na cestě do Jeruzaléma (10,32-35). Učedníci byli zaraženi a ti, kdo šli za nimi, se báli. Začíná být zřejmé, že Ježíšova cesta do Jeruzaléma může mít tragický konec. Třetí předpověď je nejrealističtější a detailní. Stejně jako ostatní předpovědi utrpení končí slovy „po třech dnech vstane“.

Zdá se, že Jakub a Jan, synové Zebedeovi, „přeslechnou“ slova o utrpení a reagují až na zmínku o zmrtvýchvstání. Uchváceni bezprostředností snaží se zajistit si **místa po Ježíšově pravici a levici v jeho slávě** (je možné, že vycházejí z Iz 53,12, podle něhož Hospodinův služebník svou obětí spravedlnost a podíl mnohým). Ježíš ve své odpovědi mluví o **kalichu**, který bude pít, a o **křtu**, kterým bude křtěn. **Pít kalich** je starozákonní vyjádření utrpení (srv. Iz 51,17). Křest je spojen s představou smrti, opuštění minulosti v naději nové, Boží skutečnosti (srv. Ř 6,4). „Před kalichem radosti v království Božím musí učedníci počítat s kalichem utrpení a každý člověk musí počítat se skutečností smrti.“ (P. Pokorný) Takovou cestou mohou učedníci jít. Ale usilovat na základě toho o prvenství v nebeské slávě, to ne. V Božím království platí zásada služby shrnutá ve slovech: „Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny.“

Úskalí

Do vyprávění o cestě do Jeruzaléma vkládá Marek další Ježíšova slova, vyučování i uzdravení, které jsme zde pominuli.

Zvlášť v menších dětech mohou předpovědi utrpení vzbuzovat úzkost. Proto se spíše soustřeďte na schéma: Ježíš mluví o něčem těžkém, co ho čeká — učedníci se zabývají tím, kdo z nich je důležitější — Ježíš jim vysvětluje, že u Boha je větší ten, kdo slouží.

Odkazy

Pokorný, Petr: *Evangelium podle Marka.* Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2016

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše.* Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011

Linden, Nico ter: *Povídá se... podle Marka a podle Matouše.* Benešov: Eman, 2009

Linden, Nico ter: *Král na oslu.* Benešov, Eman: 2011

Pro děti

Předškoláci

Připravte obrázky různých lidí a profesí: učitel, policista, farář, prezident, uklízečka, lékař, sestřička, maminka, dítě, miminko... Zeptejte se dětí, kdo z nich je důležitější nebo méně důležitý.

Pak vyprávějte příběh (stačí pouze druhá předpověď utrpení a reakce na ni):

Ježíšovi učedníci se taky někdy hádali o to, kdo z nich je důležitější a lepší a větší. Šli spolu po cestě a oni se vzadu, aby to Ježíš neslyšel, dohadovali.

Zeptal se jich pak: „O čem jste se to cestou bavili?“

Učedníci mlčeli, protože se styděli.

Ježíš se posadil, všechny je zavolal k sobě a řekl: „Víte, kdo je u Pána Boha největší? Ten, kdo nejvíc pomáhá druhým. Kdo z vás chce být první, tak ať si nejvíc všímá těch, kdo jsou třeba menší nebo potřebují nějakou pomoc.“

Kolem běhaly nějaké děti a občas se i zastavily a zvědavě poslouchaly. Dospělí je někdy odháněli, aby nerušily. Ježíš se na jednu holčičku usmál, a zavolal ji k sobě.

Vzal ji do náručí a řekl: „Kdo chce brát vážně Pána Boha a mě, musí brát vážně i ty nejmenší a nejslabší.“

Znovu se podívejte na obrázky: Nikdo z nich není nejdůležitější, ale každý z nich může někomu pomáhat. Zkuste u každého přijít na to, čím a komu může pomáhat. Můžeme někomu pomáhat i my?

Pomůcky: Obrázky různých lidí, profesí.

13.2.2 Mladší školní děti

Když jsem byla malá, hádaly jsme se se sestrou vždycky o jedno křeslo v obýváku, odkud bylo nejlíp vidět na televizi. Každá jsme se snažily si ho zamluvit dřív než ta druhá. Ta druhá pak byla naštvaná. Přely jsme se o to, jestli zamluvení platí, i když se jde ta, která tam seděla, třeba napít. Někdy jsme se o to křeslo asi i praly.

Použijte nějaký svůj (lepší) příklad nebo se zeptejte dětí — určitě mají se „zamlouváním“ a bojem o to, co má pro ně hodnotu, svou zkušenost.

Víte, že se dokonce i Ježíšovi učedníci hádali? Hádali se o to, kdo z nich je největší a nejvýznamnější. A dokonce si dva z nich chtěli zamluvit místa vedle Ježíše v nebi. A o takové věci se hádali zrovna tehdy, kdy jim Ježíš chtěl říct, co ho čeká.

Byli na cestě do Jeruzaléma a Ježíš věděl, že to, co dělá a říká, se některým mocným lidem vůbec nelíbí. Že ho v Jeruzalémě nejspíš zatknou a zabijí.

Neudělal přitom nic špatného. Poslouchal Pána Boha a mluvil o něm, uzdravoval nemocné, kteří byli vyloučeni ze společnosti, odpouštěl hříšníkům, jedl s těmi, na které se ti druzí dívali přes prsty. A těm, kteří si mysleli, že jsou lepší než druzí a vzorně dodržují všechny předpisy, říkal, že u Boha je důležitější milosrdenství. V Jeruzalémě jsou velekněží a zákoníci, kteří si myslí, že oni sami nejlépe vědí, jaký Bůh je a co chce. A budou se snažit Ježíše umlčet. Proto Ježíš říká: „Syn člověka bude vydán do rukou lidí, zabijí ho, ale po třech dnech vstane z mrtvých.“

Učedníci tomu moc nerozuměli. Asi i neradi slyšeli o nějakém utrpení. A nechtěli se na to ptát. Byli rádi, že za Ježíšem chodí spousta lidí, kteří od něj čekají pomoc nebo chtějí slyšet, co říká. Byli rádi, že jsou mu nablízku, a měli pocit, že Ježíšova sláva tak trochu dopadá i na ně. Vždyť oni jsou taky skoro tak důležití, když jsou mu nejblíž.

A začali se dokonce dohadovat, kdo z nich je nejdůležitější. Potichu, aby to Ježíš neslyšel.

Ale on se jich pak na to zeptal: „O čem jste se to cestou bavili?“

A oni mlčeli, protože se za to styděli.

Ježíš se posadil, zavolal si všechny učedníky k sobě a řekl jim: „Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebník všech.“

U Boha je to jinak. Největší je ten, kdo se nežene dopředu, ale kdo pomáhá druhým.

A když se rozhlédl, uviděl několik dětí, které kolem pobíhaly a někdy i zvědavě poslouchaly. Nikdo si jich moc nevšímal. Jsou přece ještě malé a ničemu nerozumějí!

Ježíš se usmál a kývl na jedno dítě, aby přišlo blíž. Vzal ho do náruče a stoupl si s ním doprostřed mezi všechny ty vážené pány.

A řekl: „Kdo si všímá těch nejmenších a bezbranných, jako je třeba takovéhle dítě, ten dělá pro mě i pro Pána Boha úplně nejvíc.“

Ježíš jim cestou říkal ještě spoustu jiných důležitých věcí (a když od něj odháněli děti, tak se jich zase zastal). A jednou znova mluvil o utrpení, které ho čeká. O tom, že ho zatknou, budou se mu posmívat, zbičují ho a zabijí. A o tom, jak třetího dne vstane z mrtvých.

Jakub a Jan Zebedeovi, dva z jeho učedníků, ale asi poslouchali jenom ten konec. To bude skvělé, až Ježíš vstane z mrtvých a vstoupí do nebeské slávy! Tam bychom hned chtěli být s ním.

A hned je napadlo jít za Ježíšem: „Mistře, máme na tebe prosbu.“

„Co chcete, abych pro vás udělal?“ zeptal se Ježíš.

„Chceme, abys nám v té nebeské slávě držel místo vedle sebe. Jednomu po tvé pravici a druhému po tvé levici.“

Ježíše to rozesmutnilo. Vůbec nic nepochopili! On mluví o utrpení a kříži, a oni si tu zamlouvají místa a chtějí protekci.

„Nevíte, o co žádáte,“ řekl jim. „Můžete pít kalich, který já piju? A můžete být pokřtěni křtem, kterým já jsem křtěn?“

Pít z nějakého kalichu? A být ponořeni do vody jako Ježíš od Jana Křtitele? Proč bychom nemohli? — říkali si Jakub a Jan.

Ale Ježíš tu mluvil obrazně — o kalichu hořkosti jako o tom hořkém a těžkém, čím bude muset projít. O utrpení a zkouškách. To si ti dva ještě vůbec nedovedou představit. Možná je to jednou taky čeká, když zůstanou Ježíšovi věrní. Ale žádné zamlouvání míst v nebeské slávě se tu dělat nebude.

Když to slyšeli ostatní učedníci, rozzlobili se na Jakuba s Janem. Ale možná víc proto, že je to samotné dřív nenapadlo, něco si takhle zamluvit. A hned by se zas všichni začali hádat.

Tak si je Ježíš znova všechny zavolal a řekl jim: „Víte, že na světě to chodí tak, vládcové nad těmi druhými panují a utlačují je. Mezi vámi to tak být nemá. Kdo z vás chce být velký, ať těm druhým pomáhá, ať si jich všímá, ať na sebe sám bere nějakou službu a nečeká jen, že by měl někdo sloužit jemu. Vždyť já jsem taky nepřišel na svět proto, abych si dal sloužit, ale abych druhým pomáhal. I do Jeruzaléma teď jdu kvůli lidem, abych tam kvůli nim položil život.“

Myslíte, že to učedníci pochopili? Myslíte, že to chápeme my, kdo Ježíši věříme a chceme se od něj učit?

Můžete před vyprávěním zkusit se svou skupinou, citlivě, podle toho, jak děti znáte, „sociální experiment“:

Přineste nějaké sladkosti (špatně dělitelné, třeba bonbóny), kterých bude méně než přítomných dětí. Kdo je dostane? Můžete navrhovat různé možnosti: ti, kdo se první přihlásí — ti, kdo jsou nejstarší — jenom kluci… nebo se s nějakým dítětem domluvte předem, aby si sladkosti zamluvilo. Co si o tom děti myslí?

Zkuste říci, že sladkosti dostane to nejvýznamnější z dětí. Podle jakých kritérií by se rozhodovalo?

Možná budete mít „smůlu“ a vaše děti budou spravedlivé a třeba sladkosti jen pro někoho odmítnou. Nebo budou dávat přednost druhým nebo těm nejmenším. Pak je pochvalte, že jsou v tom lepší než učedníci.

Pomůcky: Bonbóny nebo jiné sladkosti.

Starší školní děti

Na velký papír nebo na tabuli napíšeme dva nadpisy: „Kdo je velký?“ a „Kdo je nepatrný?“ Do sloupečků budeme dopisovat, kdo nás napadne, že je veliký (Donald Trump, Ronaldo) a kdo je nepatrný (hladový černoch ve třetím světě, dítě…)

Jaká jsou kritéria pro to, aby byl někdo veliký a jiný nepatrný?

Může se tento status změnit?

Do které části tabulky by patřil Ježíš?

Rozhovor může sloužit jako motivace k vyprávění příběhu.

Pomůcky: Tabule nebo velký papír, fixy.

Ježíšova slova: „Syn člověka je vydáván do rukou lidí a zabijí ho. A až bude zabit, po třech dnech vstane“ (Mk 9,31) můžete číst s různou intonací. Ježíš je mohl říci smutně, radostně, nadějeplně, beznadějně… Některé slovo mohl zdůraznit… Jak to na nás působí? Co nám to říká?

Pomůcky: Bible nebo nakopírovaný text.

Máte-li starší děti a více času, můžete zkusit pracovat s textem:

a) Podívejte se na tři předpovědi o utrpení v Markově evangeliu. Co mají společné, čím se liší, co je tam zajímavé?

(Biblické texty: Mk 8,31-33; Mk 9,30-32; Mk 10,32-34)

b) Najděte druhou předpověď o utrpení v ostatních synoptických evangeliích. Společné body, rozdíly, zajímavosti…

(Biblické texty: Mk 9,30-32; Mt 17,22-23; Lk 9,43-45)

c) Zkuste srovnat předpovědi o utrpení v Markově a Janově evangeliu. Společné body, rozdíly, zajímavosti…

(Biblické texty: Mk 8,31-33; Mk 9,30-32; Mk 10,32-34; J 12,27-36)

Pomůcky: Bible, tužky, papíry.

Přesah

Vystříhejte z časopisů obrázky různých lidí: americký prezident, slavný sportovec, otrhané dítě, byznysmen, sestřička, farář, bezdomovec, papež, vědec atd. Kdo z nich je významnější a důležitější? Podle čeho se to měří? A jaká měřítka ukazuje Ježíš?

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Syn člověka je vydáván do rukou lidí a zabijí ho; a až bude zabit, po třech dnech vstane. (Mk 8,31)

Kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem. (Mk 10,43)

Rituál

Recitace upraveného textu z 1 K 15,1 nn: „Evangelium, které jsme přijali, je základem, na němž stojíme. Skrze ně docházíme spásy — vždyť jsme přece neuvěřili nadarmo.“

Zpěv písně *Hosana* (SV 74).

Podle Ž 118

Učitel: „Kámen, jejž zavrhli stavitelé,“

Děti: „stal se kamenem úhelným.“

Učitel: „Stalo se tak skrze Hospodina,“

Děti: „tento div se udál před našimi zraky.“

Všichni: „Požehnaný, který přichází ve jménu Páně!“

Okénko do bohoslužeb

Myslíte, že jsou nějaká témata, o kterých lidé neradi slyší? A myslíte, že o něčem, co ti kolem neradi slyšeli, mluvil i Ježíš? Děti si dnes v nedělní škole budou povídat o tom, jak se Ježíš vydal na cestu do Jeruzaléma. Na cestu, na které ho bude čekat utrpení a smrt. Ale jeho učedníci, jeho nejbližší o tom nechtěli slyšet. Dozvíte se, co je zajímalo mnohem víc.

Kdo je tady v kostele nejdůležitější? Farář? Sestra kurátorka? Varhaník? Anička, která vede svého brášku do nedělky? Nebo bratr Novák, který do kostela přivezl sestru Procházkovou, které se špatně chodí? Představte si, že bychom se tady o to začali hádat. Děti si dnes budou povídat, že učedníci se tahle hádali. A dozvíte se, co jim na to řekl Ježíš.

Modlitba

Pane Ježíši, ty máš rád všechny lidi. I ty, kterými druzí pohrdají. Přišel jsi, abys i takovým pomáhal a sloužil. Děkujeme za to. Prosíme, odpusť nám, když si myslíme, že jsme lepší nebo důležitější než ostatní. Uč nás pomáhat druhým a mít z toho radost.

Odkaz na píseň
Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme
Přemýšlej, děkuj a služ (SV273)
Pomoz mi, můj Pane (SV261)
Ó Pane můj, nenech mne být
Buď vůle tvá, buď vůle tvoje všude tam
Má duše Boha velebí (EZ627)
Odpusť, že dnes tak jako včera
Cílová skupina
Předškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami III (S Markem + S Matoušem a Lukášem)
Biblický odkaz (kat)
Marek 9,30–41